

การพัฒนากลุ่มอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มสตรีบ้านหนองมะนาว ตำบลขามใหญ่
อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

Career Development Based on the Sufficiency Economy Concept
of Women Group, Nong Manao Village, Khamyai Sub-District, Muang
District, Ubon Ratchathani Province

วนิดา ภูศิริ*¹ และ สุรีย์ ธรรมิกบวร**²

¹สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น 40002

²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 34000

E-mail: ve_ya_da_@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพกลุ่มสตรีในเขตเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการศึกษาจากเอกสาร ผสมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากการศึกษาภาคสนามควบคู่กันไป ประกอบกับข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การวิจัยบรรลุตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่วางไว้ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานของสตรีกับกลุ่มอาชีพในเทศบาลตำบลขามใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการของกลุ่มนั้นได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มเป็นสำคัญ เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้มีบทบาทในการบริหารกิจการของกลุ่ม 2) สมาชิกมีการเข้าร่วมประชุมกับทางกลุ่มเป็นประจำ เสนอความคิดเห็นของตนเองเพื่อร่วมปรึกษาหารือวางแผนการหรือแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่ม 3) การร่วมคิด วิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาในกิจการของกลุ่ม ใช้ความคิดเห็นส่วนรวมเป็นหลัก เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการจัดการและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์นั้น ทั้งทางด้านการบริหารจัดการวัตถุดิบ งบประมาณ ด้านการผลิต 4) มีการคิดค้นสรรหาวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพ ด้านบรรจุภัณฑ์ รวมถึงด้านการวางแผนการตลาดและช่องทางการโฆษณาและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จนทำให้ว่าการดำเนินกิจการของกลุ่มความสำเร็จ

2. ศึกษาการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสตรีบ้านหนองมะนาว ตำบลขามใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มได้มีการค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มทั้งทางด้านการบริหารจัดการบุคลากรและปัญหาของตัวผลิตภัณฑ์ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา มีการวางแผนดำเนินงานด้านคุณภาพการผลิตและการตลาด 2) ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ทางกลุ่มก็มีการศึกษาพัฒนาความรู้อยู่เสมอ และหลักสำคัญในการบริหารกิจการของกลุ่มคือการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในกิจการ โดยยึดหลักความพอดี พอกิน พอใช้ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นในสิ่งของต่างๆ การดำเนินชีวิตโดยเน้นหลักการพึ่งตนเองและช่วยตนเองให้มากที่สุด ไม่พุ่มพวย จึงค่อยมีการพัฒนาเป็นลำดับขึ้นไป รวมทั้งกลุ่มได้รับการสนับสนุนและคอยช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ ในชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยมีเทศบาลตำบลขามใหญ่เป็นหลัก ช่วยสนับสนุนในด้านงบประมาณ การพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนากระบวนการผลิตรวมถึงการตลาด เป็นการพัฒนาโดยมีองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: กลุ่มสตรี เศรษฐกิจพอเพียง ประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This qualitative study aims to study the applying of the Sufficiency Economy in strengthening and enhancing the women groups in the Kham Yai municipality, Muang district, Ubon Ratchathani. The data were collected from the in-depth interviews, documents, and non-participant observation. Moreover, the related research was employed as a guideline to achieve the purpose of this research. The findings were as follows:

1. According to the condition of working process in the occupational women group at the Kham Yai municipality, Muang district, Ubon Ratchathani, it was found that: i) in order to provide an opportunity to members contributing the organization work, the group participation concept was the basis of organization management, ii) members usually attended the meeting to share ideas and to mutually discuss for the management plan, iii) the consensus was considered as the main ideas to plan and to solve the problems in the organization concerning supply management, budget, and production. iv) the new methodologies were continuously created in order to develop the products regarding the qualities, packaging as well as the marketing, public relations and selling.

2. Referring to the development of the women group in the Kham Yai municipality Muang district, Ubon Ratchathani, it clearly showed the following issues: i) the problem and barriers—concerning the personal and product management were investigated in order to select the best solution and planning, ii) based on the knowledge development, it can be seen from the applying of the sufficiency economy self-support in the organization, and it led to the gradual improvement in term of management. Moreover, there were the supporters from various organizations; the Kham Yai municipality were considered as the major support concerning the budget, knowledge development, the development of production process, marketing, and attracting participation from a local community and external sectors.

Keywords: Women Group, Sufficiency, Efficiency, Tambon Administration Organization

บทนำ

จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นความพอประมาณความมีเหตุผลมีภูมิคุ้มกันประกอบกับหลักคุณธรรมและความรู้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาประยุกต์ใช้บริหารจัดการปัจจัยทุนทั้ง 4 ประเภทได้แก่ ทุนกายภาพ ทุนมนุษย์ ทุนธรรมชาติและทุนทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและมีเสถียรภาพภาครัฐและภาคเอกชนจำเป็นต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เนื่องจากมีบทเรียนวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540-2541 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทย

ขาดความพอประมาณความรู้ความรอบคอบและคุณธรรม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งสำหรับภาครัฐที่จะกำหนดนโยบายการบริหารเศรษฐกิจภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้บรรลุความเป็นอยู่ที่ดีและมีคุณภาพของประชาชนภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

ทั้งนี้ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิสัยทัศน์ขององค์กรและกำหนดแผนกลยุทธ์และการวางแผนธุรกิจในระดับต่างๆ ด้วยการคำนึงถึงการทำธุรกิจอย่างพอประมาณหรือสัดส่วนกำไรที่เหมาะสมและยั่งยืนใน

ระยะยาว ความมีเหตุผลด้วยการดำเนินธุรกิจอย่างซื่อตรง ไม่เบียดเบียนพนักงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ตลอดจนสุขภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมของคนรุ่นถัดไป และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับธุรกิจ ทั้งในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรือหากเสี่ยงไม่ได้ก็พยายามลดความเสี่ยงให้มากที่สุด เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแบบดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ยในการพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้เพื่อการพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ และสวัสดิการให้แก่สตรี รวมถึงการพัฒนาศักยภาพสตรี และเครือข่ายสตรีการพัฒนาบทบาทสตรี การสร้างภาวะผู้นำและการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ทั้งนี้รัฐบาลมุ่งเน้นที่จะทำงานร่วมกับองค์กรสตรีตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพื่อให้โอกาสสตรีในทุกพื้นที่ทุกชุมชนได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำร่วมพัฒนา เพื่อสตรีทุกคน โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนและองค์กรสตรีต่างๆ ในการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเพื่อให้สตรีไทยได้ใช้ประโยชน์จากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีกลุ่มสตรีที่จัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ จำนวนหลายกลุ่มได้แก่ กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านห้วยคุ้ม กลุ่มยาสมุนไพรบ้านนารมย์ กลุ่มผักปลอดสารบ้านดอนกลาง กลุ่มข้าวหอมมือบ้านนาคำ กลุ่มข้าวสมุนไพรบ้านหนองหว้า กลุ่มแปรรูปอาหารจากมันและกล้วยบ้านหนองมะนาว

หมู่บ้านหนองมะนาว หมู่ที่ 7 ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานีเป็นหมู่บ้านที่ผู้วิจัยได้เลือกเป็นเป้าหมายในการศึกษา ซึ่งจากการศึกษาในชุมชนบ้านหนองมะนาว ผู้วิจัยพบว่ามีการรวมกลุ่มสตรีในหมู่บ้านและได้สร้างผลิตภัณฑ์ของกลุ่มขึ้นคือกล้วยฉาบ โดยกลุ่มได้นำเอาแนวปฏิบัติของวิสาหกิจชุมชนมาใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มสตรีบ้านหนองมะนาวจนประสบผลสำเร็จไปแล้วในระดับหนึ่ง การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีประเด็นวิจัยที่สำคัญศึกษาการนำเอา

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพกลุ่มสตรีในเขตเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อนำไปพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจของตนให้อยู่รอดและเจริญก้าวหน้าสามารถต่อสู้กับคู่แข่งขั้นได้ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพและเป็นแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาธุรกิจกล้วยฉาบ วิสาหกิจชุมชนของกลุ่มสตรีบ้านหนองมะนาว ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประจำปี 2554 ประเภทผลิตภัณฑ์อาหารระดับ 3 ดาวรวมถึงจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนแก่ชุมชนอื่นๆ ในการนำกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมซึ่งจะก่อให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นรากฐานของสังคมในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนบรรลุเป้าหมายในระยะยาวคือความสมดุลมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของสตรีกับกลุ่มอาชีพในเทศบาลตำบลขามใหญ่
2. ศึกษาการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสตรีบ้านหนองมะนาว ตำบลขามใหญ่

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่ม รวม 15 คน ประกอบด้วย

1. กลุ่มสตรีบ้านหนองมะนาว จำนวน 5 คน
2. กลุ่มผู้บริหารและผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน
3. ประชาชนในเขตตำบลขามใหญ่ จำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ของการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 กลุ่ม คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบบ้านหนองมะนาว หมู่ที่ 7 เป็นการศึกษาโดยวิธีการ

สนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากกลุ่มเป้าหมาย เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการศึกษาจากเอกสาร ผสมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) จากการศึกษาภาคสนามควบคู่กันไป ประกอบกับข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินงานของสตรีกับกลุ่มอาชีพในเทศบาลตำบลขามใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการของกลุ่มนั้นได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มเป็นสำคัญ เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้มีบทบาทในการบริหารจัดการของกลุ่ม สมาชิกมีการเข้าร่วมประชุมกับทางกลุ่มเป็นประจำ เสนอความคิดเห็นของตนเองเพื่อร่วมปรึกษาหารือวางแผนการหรือแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่ม การร่วมคิด วิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาในกิจการของกลุ่ม ใช้ความคิดเห็นส่วนรวมเป็นหลัก เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการจัดการและแก้ไขปัญหา ในสถานการณ์นั้น ทั้งทางด้านบริหารจัดการวัตถุประสงค์งบประมาณ ด้านการผลิต มีการคิดค้นสรรหาวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพ ด้านบรรจุภัณฑ์ รวมถึงด้านการวางแผนการตลาดและช่องทางการโฆษณาและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จนทำให้ว่าการดำเนินกิจการของกลุ่มความสำเร็จในระดับหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมพร พวงประทุม (2543: 118) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สมุนไพรเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพของชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นภาคเหนือแล้วสรุปไว้ว่า การรวมตัวของชาวบ้าน กิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีการดูแลป่าชุมชน เช่น การเดินป่าสำรวจสมุนไพร กิจกรรมดับไฟป่า กิจกรรมอนุรักษ์สมุนไพรในโรงเรียน เป็นต้น การก่อตั้งกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มสมุนไพรกรรมการป่าชุมชน ซึ่งแต่ละกลุ่มมีกำลังในการทำหน้าที่ของกลุ่มอย่างเข้มแข็งเพื่อผลประโยชน์ของชุมชน

ทางเลือกอีกทางหนึ่งที่จะส่งเสริมและสร้างความยั่งยืนของการอนุรักษ์พืชสมุนไพร

จากที่กล่าวมาน่าจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการบวนการมีส่วนร่วมที่จะช่วยในการบริหารจัดการของกลุ่มสตรีในเขตเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งกระบวนการนี้ สอดคล้องกับ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างถึงในกิตติ แสงศิริวุฒิ 2546: 8) ได้อธิบายไว้ว่า “สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนนั้นหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง”

2. การพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสตรีบ้านหนองมะนาว ตำบลขามใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มได้มีการค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มทั้งทางด้านการบริหารจัดการบุคลากรและปัญหาของตัวผลิตภัณฑ์ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา มีการวางแผนดำเนินงานด้านคุณภาพการผลิตและการตลาด ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ในทางกลุ่มก็มีการศึกษาพัฒนาความรู้อยู่เสมอ และหลักสำคัญในการบริหารจัดการของกลุ่มคือการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ ในกิจการ โดยยึดหลักความพอดี พอกิน พอใช้ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นในสิ่งของต่างๆ การดำเนินชีวิตโดยเน้นหลักการพึ่งตนเองและช่วยตนเองให้มากที่สุด ไม่พุ่มพวย จึงค่อยมีการพัฒนาเป็นลำดับขึ้นไป รวมทั้งกลุ่มได้รับการสนับสนุนและคอยช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ ในชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยมีเทศบาลตำบลขามใหญ่ เป็นหลัก ช่วยสนับสนุนในด้านงบประมาณ การพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนากระบวนการผลิตรวมถึงการตลาด เป็นการพัฒนาโดยมีองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (บุญทริกา จันทร์งาม 2552: 167) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี แล้วสรุปไว้ว่า กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเริ่มจากความตั้งใจ มุ่งมั่นในการพึ่งพาตนเอง เพื่อที่จะให้ครอบครัวมีความพออยู่พอกินจากการสร้างความมั่นคงทางด้านรายได้ สมาชิกชุมชนมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือตนเองและพัฒนาด้วยตนเองโดยดึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองออกมาใช้ได้เกิด

ประโยชน์สูงสุด โดยกลุ่มจักสานหวายเกิดจากปัจจัย ผลักดันเชิงบวกและกลุ่มริบบิ้นพวงมาลัย เกิดจากปัจจัย ผลักดันเชิงลบ ต่อมาจึงก้าวสู่การพัฒนาขั้นที่สองคือความร่วมมือที่จะสร้างกลุ่มอาชีพให้เข้มแข็ง การรวมกลุ่มจักสานหวายและกลุ่มประดิษฐ์ริบบิ้น เพื่อทำกิจกรรมการผลิตสินค้าชุมชนที่สอดคล้องกับความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสังคม และมีกระบวนการพัฒนาก้าวสู่ขั้นที่สามคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนการพัฒนา เกิดขึ้นจากสมาชิกกลุ่มมีความตระหนักร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของกลุ่มให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และพัฒนาสู่ขั้นที่สี่คือการสร้างเครือข่ายภายในชุมชน

การพัฒนากลุ่มสตรีในเขตเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี แบบการมีส่วนร่วมนี้ จะช่วยเกื้อหนุนให้เกิดการสร้างเครือข่ายขึ้นเพื่อประสานความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้แก่ การสร้างงานและรายได้ให้แก่สมาชิกชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการสร้างฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่ดีงามและสืบทอดความรู้ภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลังที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน เมื่อมีการสร้างเครือข่ายในชุมชนแล้วจึงจะมีการประสานความร่วมมือกันเป็นการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย ทั้งการประสานงานกับหน่วยงานรัฐและความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนความรู้ การศึกษาดูงานในชุมชนอื่นใกล้เคียง เพื่อนำมาปรับใช้ในกลุ่มชุมชนตนเอง ตลอดจนการที่สมาชิกชุมชนตำบลขามใหญ่สามารถดำเนินชีวิตที่ยึดแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตปกติทั่วไปในปัจจุบันที่ชุมชนมีการพึ่งพาตนเองได้ มีความเป็นสุขร่วมกันและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีการปรับตัวในการดำเนินชีวิต ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงโลกาภิวัตน์ได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป สอดคล้องกับวิถีชีวิตไทยในอดีต การร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน นำไปสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานของกลุ่มสตรีบ้านหนองมะนาวในเทศบาลตำบลขามใหญ่ พบว่า กลุ่มสตรีบ้านหนองมะนาว โดยผลิตภัณฑ์ของกลุ่มคือ กล้วยฉาบ ซึ่งเป็นสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประจำปี 2554 ประเภทผลิตภัณฑ์อาหารระดับ 3 ดาว ถือว่าการดำเนินกิจการของกลุ่มความสำเร็จไปในระดับหนึ่ง โดยการบริหารจัดการของกลุ่มนั้นได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มเป็นสำคัญ เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้มีบทบาทในการบริหารกิจการของกลุ่ม สมาชิกมีการเข้าร่วมประชุมกับทางกลุ่มเป็นประจำ เสนอความคิดเห็นของตนเองเพื่อร่วมปรึกษาหารือวางแผนการหรือแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่ม การร่วมคิด วิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาในกิจการของกลุ่ม ใช้ความคิดเห็นส่วนรวมเป็นหลัก เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการจัดการและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์นั้น ทั้งทางด้านการบริหารจัดการวัตถุดิบ งบประมาณ ด้านการผลิต มีการคิดค้นสรรหาวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพ ด้านบรรจุภัณฑ์ รวมถึงด้านการวางแผนการตลาดและช่องทางการโฆษณาและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กว้างกว่าเดิม กลุ่มยังเน้นความสำคัญไปที่ตัวผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะความสะอาดถูกหลักอนามัย และด้านการตลาด

2. การพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสตรีบ้านหนองมะนาว ตำบลขามใหญ่ พบว่า กลุ่มได้มีการค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มทั้งทางด้านการบริหารจัดการบุคลากรและปัญหาของตัวผลิตภัณฑ์ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา มีการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากสมาชิกในกลุ่ม สำนวความเห็นของสมาชิก รวมถึงสอบถามข้อมูลจากผู้บริโภคหรือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม สอบถามปัญหาของกลุ่มและข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์ ด้านการวางแผนดำเนินงานด้านคุณภาพและการตลาด กลุ่มได้จัดให้มีตัวแทนของสมาชิกเป็นผู้ศึกษาด้านการตลาดโดยเฉพาะ ซึ่งมีหน้าที่ในการสืบค้นข้อมูลและวิธีการในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโดยวิธีการต่างๆ เช่น การนำสินค้าไปนำเสนอขายตามร้านค้าในชุมชน หรือตามหน่วยงานราชการใกล้เคียง มีการลงพื้นที่เพื่อติดตามของผลิตภัณฑ์จากผู้บริโภคในชุมชน ด้วย

การสังเกตและพูดคุยแบบเป็นกันเองกับผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่อประเมินผลการตอบรับของผู้บริโภคว่าอยู่ในระดับใด มีส่วนใดที่ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขในตัวผลิตภัณฑ์ ในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ทางกลุ่มก็มีการศึกษาพัฒนาความรู้อยู่เสมอ ด้วยการหมุนเวียนให้สมาชิกในกลุ่มเข้าอบรมศึกษาดูงานจากกลุ่มอาชีพอื่นๆ นำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้กับสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนากิจการของกลุ่ม กลุ่มมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในกิจการ โดยยึดหลักความพอดี พอกิน พอใช้ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นในสิ่งของต่างๆ การดำเนินชีวิตโดยเน้นหลักการพึ่งตนเองและช่วยตนเองให้มากที่สุด ไม่พุ่มพวย และถ้ามีเหลือก็ให้ออมไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การผลิต ควรมีการจัดหาเครื่องจักรที่ทันสมัยเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานมากขึ้น
2. ด้านการตลาด หน่วยงานราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยวางแผนในเรื่องราคาและการตลาด โดยหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ให้อาชีพนี้ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากกล้วยของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จแล้ว เพื่อเปรียบเทียบและหาแนวทางนำมาปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากชุมชนอื่นใกล้เคียง ที่เป็นความต้องการของตลาดและหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สุรีย์ ธรรมิกบวร ซึ่งได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำทุกขั้นตอนของกระบวนการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณผู้ร่วมงานตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยให้การศึกษานี้สำเร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ แสงศิริวุฒิ. การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหา ยาบ้า ของ ผู้นำชุมชน ใน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2546.
- สมพร พวงประทุม. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สมุนไพรเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพของ ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นภาคเหนือ : กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งยาว ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- บุญทริกา จันทร์งาม. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556.